

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дырэктар Інстытута журналістыкі

_____ С.В. Дубовік

_____ (дата зацвярджэння)

Рэгістрацыйны № ТД - _____ /р.

СТЫЛІСТЫКА

Вучэбная праграма для спецыяльнасцей:

1-23 01 08 “Журналістыка (па напрамках),

1-23 01 09 “Журналістыка міжнародная”,

1-23 01 10 “Літаратурная работа (па напрамках)”

1-23 01 07-01 “Інфармацыя і камунікацыя”

Інстытут журналістыкі факультэт журналістыкі

Кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання

Курс (курсы) 2–3

Семестр (семестры) IV-V

Лекцыі 16 (8/8)

Экзамен V

Практычныя заняткі 38 (24/14)

Залік _____ - _____

КСР 6 (2/4)

Курсавая работа 20

V

(количество часов)

(семестр)

Усяго аўдыторных
па дысцыпліне 60

Форма атрымання
вышэйшай адукацыі дзённая

Усяго гадзін па дысцыпліне

<u>130</u>	1-23 01 08 “Журналістыка (па напрамках)”
<u>124</u>	1-23 01 09 “Журналістыка міжнародная”
<u>150</u>	1-23 01 10 “Літаратурная работа (па напрамках)”
<u>140</u>	1-23 01 07-01 “Інфармацыя і камунікацыя”

Складзена

кандыдатам філалагічных навук дацэнтам Г.І. Басавай
кандыдатам філалагічных навук дацэнтам А. У. Дуброўскім
кандыдатам філалагічных навук дацэнтам В.М. Самусевіч
кандыдатам філалагічных навук дацэнтам А. М. Цікоцкім

2011 г.

Вучэбная праграма складзена на аснове тыпавай праграмы “Стылістыка”, зацверджанай 09.12.2009 г. (рэгістрац. № ТД-Е168/тып.)

Разгледжана і рэкамендавана да зацвярджэння кафедрай стылістыкі і літаратурнага рэдагавання

_____ (дата, нумар пракакола)

Загадчык кафедры

_____ В.І. Іўчанкаў

Адобрана і рэкамендавана да зацвярджэння вучэбна-метадычнай камісіяй Інстытута журналістыкі БДУ _____

(дата, нумар пракакола)

Старшыня

_____ В.М. Самусевіч

Глумачальная запіска

Характарыстыка вучэбнай дысцыпліны. Вывучэнне стылістыкі служыць фундаментам для практычнай работы журналіста, павышае лінгвастылістычную культуру студэнтаў, закладвае тэарэтычныя асновы культуры маўлення, мае важнае значэнне для засваення асноў рэдагавання, вырашэння праблем перакладу ва ўмовах блізкароднаснага білінгвізму.

<http://top.mail.ru/jump?from=1005727> Студэнт-журналіст павінен добра ведаць стылістычную дыферэнцыяцыю моўных сродкаў, асаблівасці розных стыляў маўлення, перш за ўсё, публіцыстычнага, мець уяўленне пра трапеічную сістэму мовы, моўныя нормы і адхіленні ад іх, прычыны стылістычных памылак. Стылістыка вывучаецца ў функцыянальным аспекце на аснове дасягненняў сучаснай лінгвістычнай навукі. Значнае месца адводзіцца пытанням дакладнасці слова- і формаўжывання, якія разглядаюцца ў цеснай сувязі з асноўнымі паняццямі культуры мовы, ужывання лексікі стылістычна абмежаванага выкарыстання.

Мэты і задачы вучэбнай дысцыпліны. Асноўнай мэтай дысцыпліны з'яўляецца стварэнне ў студэнта цэласнага сістэмнага ўяўлення аб функцыянаванні мовы ў яе стылявых разнавіднасцях, аб магчымасцях выкарыстання розных моўных сродкаў для максімальна поўнага здавальнення камунікатыўных патрэб журналіста як аўтара і рэдактара. Для дасягнення ўказанай мэты вырашаюцца наступныя задачы:

вывучыць сучасную беларускую літаратурную мову ў яе функцыянальна-стылявых разнавіднасцях, выявіць стылістычныя нормы і асаблівасці стварэння тэкстаў рознай жанравай прыналежнасці;

раскрыць функцыянальныя і экспрэсіўныя магчымасці выкарыстання лексічных, лексіка-фразеалагічных і граматычных адзінак у рамках кантэксту і цэлага тэксту;

разгледзець стылістычныя асаблівасці публіцыстычных жанраў;

вывучыць асноўныя вобразна-выразныя сродкі;

вызначыць розныя віды стылістычных памылак.

Роля і месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста. Вывучэнне стылістыкі з'яўляецца адным з найважнейшых складнікаў агульнамоўнай падрыхтоўкі журналіста/рэдактара. Супрацоўнік газеты, радыё, тэлебачання або выдавецтва павінен добра разумець стылістычныя асаблівасці моўных адзінак, ведаць сферы і сітуацыі, у якіх яны могуць ужывацца, умець выкарыстоўваць атрыманыя веды падчас моўна-стылёвай праўкі тэкстаў рознай жанравай і функцыянальнай прыналежнасці.

Сувязі вучэбнай дысцыпліны з іншымі дысцыплінамі вучэбнага плана. Стылістыка з'яўляецца часткай агульнафілалагічнай падрыхтоўкі спецыяліста і працягвае курс сучаснай беларускай літаратурнай мовы, пераносячы вывучэнне моўных з'яў на камунікатыўна-прагматычную аснову. Яна з'яўляецца перадумовай для далейшага паглыблення ведаў студэнта ў галіне стварэння і рэдагавання тэкстаў масавай камунікацыі.

*Патрабаванні да асваення вучэбнай дысцыпліны ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам. У выніку вывучэння дысцыпліны “Стылістыка” студэнты павінны **умець:***

- правільна тлумачыць семантычны змест і стылістычную інфармацыю, якую нясуць лексічныя і граматычныя адзінкі, пэўныя марфалагічныя формы;
- рабіць матываваны выбар лексем і граматычных форм у залежнасці ад умоў кантэксту;
- эфектыўна выкарыстоўваць экспрэсіўныя магчымасці гэтых адзінак пры стварэнні тэкстаў масавай камунікацыі;
- арыентавацца ў сістэме функцыянальных стыляў сучаснай беларускай літаратурнай мовы;
- выяўляць заканамернасці стварэння і функцыянавання тэкстаў рознай жанравай прыналежнасці;
- дыферэнцыраваць лексіка-граматычную структуру тэкстаў СМІ з мэтай вызначэння іх арталагічных характарыстык;
- вызначаць і кваліфікаваць інтэрферэнтныя стылістычныя парушэнні ў маўленні;
- вылучаць ды- і канвергентнасць беларускай і рускай моў па стылістычнай афарбоўцы, умець супастаўляць іх і даваць ім тыпалагічную характарыстыку;
- ствараць разнажанравыя тэксты і аналізаваць іх з гледжання лінгвастылістычнай арганізацыі;
- выяўляць маўленчыя факты ў тэкстах СМІ асістэмнага характару, рэдагаваць іх з гледжання стылістычнай дыферэнцыяцыі мовы.

Характарыстыка метадаў і тэхналогій навучання. Пры вывучэнні стылістыкі выкарыстоўваюцца метады кантэнт-аналізу, дэскрыптыўны, лексіка-семантычны, кампанентнага аналізу, спастаналічна-стылістычны, семантычнай ідэнтыфікацыі, а таксама прыёмы вольнага аналізу статыстычны і аналізу сацыяльнага, прагматычнага, кагнітыўнага кантэкстаў.

Метад кантэнт-аналіз дазваляе сістэматызаваць, у канкрэтных маўленчых сітуацыях вылучыць дамінантныя кампаненты (кампазіты) і распрацаваць метадыку мэтанакіраванага адбору тых тэкставых паказчыкаў, на якіх грунтуюцца канвенцыянальныя веды, правесці інтэрпрэтацыю формы і зместу інфармацыйнай крыніцы. Лексіка-семантычны ў спалучэнні з дэскрыптыўным метадам дазваляе апісаць семную нагрузку аднаго з дамінантных элементаў семемнай парадэгмы тэксту. Ідэнтыфікацыя тэматычнай і гіпера-гіпанімічнай парадэгмы публіцыстычнага тэксту праводзіцца метадам кампанентнага аналізу. Выкарыстанне прыёмаў аналізу кагнітыўнага, сацыяльнага і прагматычнага кантэксту дазваляе, па-першае, выявіць канвенцыянальную прыроду кампазіта “характэрнага” для грамадства, па-другое, вызначыць рэальную сацыяльную сітуацыю, пададзеную ў СМІ і, па-трэцяе, далучыць да дыскурснага аналізу СМІ апісанне скандэнсаваных у памяці чалавека маўленчых сітуацый у працэсе пэўных ілакутыўных актаў.

Лекцыі маюць праблемны або абагульняльны характар. Павінен рэалізоўвацца спосаб актыўнага ўзаемадзення лекцый з праблемна-пададзеным зместам навучання, у ходзе якога студэнт вучыцца думаць, творча засвойваць веды. Праблемнае навучанне выступае альтэрнатывай для эўрыстычнага, калі ставяцца мэты канструявання студэнтам уласнага сэнсу, мэт і зместу адукацыі, а таксама яе арганізацыі, дыягностыкі і ўсведамлення.

У практыцы выкладання стылістыкі актыўна выкарыстоўваюцца камп'ютэрныя тэхналогіі, у прыватнасці камп'ютэрнае тэсціраванне, электронная бібліятэка, сайтавае суправаджэнне навукова-метадычнага забеспячэння адукацыйнага працэсу.

У адпаведнасці з тыповым вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны “Стылістыка” адведзена звыш 130 гадзін (у залежнасці ад спецыяльнасці), у тым ліку 60 аўдыторных гадзін, з іх 16 гадзін – лекцыі, 38 гадзін – практычныя заняткі, 6 гадзін – КСР.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

№ п/п	Назва раздзела, тэмы	семестр	Колькасць гадзін			
			У тым ліку аўдыторных			Самаст. работа
			лекцыі	практычныя заняткі	КСР	
1.	Уводзіны	IV	1	2		
2.	Стылістычная сістэма літаратурнай мовы	IV	1	2		
3.	Сістэма стыляў Навуковы стыль Афіцыйна-справавы стыль Гутарковы (размоўны) стыль Публіцыстычны стыль і яго разнавіднасці Літаратурна-мастацкі стыль	IV	4	16	2	
4.	Лексічная і фразеалагічная стылістыка	IV	2	4		
5.	Марфалагічная стылістыка	V	4	6	2	
6.	Сінтаксічная стылістыка	V	2	4	1	
7.	Стылістыка тэксту	V	2	4	1	
Усяго:			16	38	6	

ПАТРАБАВАННІ ДА КУРСАВОЙ ПРАЦЫ

У сучасную эпоху, эпоху глабальнай палітычнай, эканамічнай і культурнай інтэграцыі планеты, назіраецца перагляд як зместу, так і ролі адукацыі ў грамадстве. Адною з галоўных задач вышэйшай школы з'яўляецца павышэнне ўзроўню ведаў студэнтаў, выхаванне ў іх самастойнасці, творчага падыходу ў авалоданні навыкамі, фарміраванне навыкаў даследчай працы. У выкананні гэтай задачы значная роля адводзіцца такім яе формам працы, як курсавыя працы, якія спалучаюць у сабе навучальна-выхаваўчы і навукова-даследчы складнікі.

Мэта курсавой працы – навучыць студэнтаў самастойна назіраць як за пэўнымі з'явамі, так і аналізаваць, тэрэтычна абагульняць адпаведны фактычны матэрыял, працаваць з навуковай літаратурай. Курсавая праца служыць праверкай умення выкарыстоўваць атрыманыя веды для вырашэння пэўнай навуковай задачы, выяўляе творчыя здольнасці студэнтаў.

Курсавая праца па стылістыцы выконваецца студэнтамі дзённай і завочнай формаў навучання на III курсе. Яна з'яўляецца самастойным навуковым даследаваннем тэкстаў масавай камунікацыі, у якім студэнт павінен прадэманстраваць тэрэтычныя веды, атрыманыя на факультэце журналістыкі падчас вывучэння як спецыяльных, так і агульнаадукацыйных дысцыплін. Акрамя таго, курсавая праца – адзін са шляхоў выпрацоўкі ў студэнтаў уменняў і навыкаў: вывучаць навуковую літаратуру, рабіць навуковыя назіранні, лагічна і паслядоўна выкладаць думкі ў пісьмовай форме, рабіць вывады і абагульненні, складаць спіс літаратуры, афармляць працу ў адпаведнасці з існуючымі стандартамі (правіламі і патрабаваннямі).

Курсавая праца павінна адпавядаць усім патрабаванням, якія прад'яўляюцца да навуковых тэкстаў. Падчас выканання курсавой працы студэнт павінен:

- ✓ абгрунтаваць актуальнасць, навізну і практычную значнасць даследавання;
- ✓ дакладна вызначыць аб'ект і прадмет;
- ✓ прадэманстраваць валоданне паняццёвым апаратам;
- ✓ правесці аналіз тэкстаў у аспекце заяўленай тэмы даследавання;
- ✓ рэалізаваць мэту і задачы даследавання, пастаўленыя ў пачатку работы;
- ✓ выявіць культуру навуковага выкладу тэрэтычнага і фактычнага матэрыялу;
- ✓ зрабіць вывады, падагульненні вынікаў даследавання.

Курсавая праца павінна быць вытрымана ў навуковым стылі, што мае на ўвазе наяўнасць спецыяльнай тэрміналагізаванай лексікі; мінімальную ступень праяўлення асобнага пачатку ў тэксце (абмежаванне выкарыстання эмацыянальна-ацэначнай лексікі, экспрэсіўнага сінтаксісу і інш.), лагічнасць выкладання. У працэсе работы неабходна карыстацца навуковай літаратурай і слоўнікамі.

Курсавая праца па стылістыцы (**20 гадзін**) выконваецца студэнтамі факультэта журналістыкі дзённай і завочнай формаў навучання на III курсе.

Яна з'яўляецца самастойным навуковым даследаваннем тэкстаў масавай камунікацыі і твораў мастацкай літаратуры, у якім студэнт павінен прадэманстраваць тэарэтычныя веды і практычныя навыкі, атрыманыя на факультэце журналістыкі Інстытута журналістыкі падчас вывучэння “Стылістыкі”.

Пры стылістычным аналізе тэкстаў масавай камунікацыі і твораў мастацкай літаратуры асноўную ўвагу неабходна звярнуць на аналіз менавіта лінгвістычных асаблівасцей, аднак нельга забываць і пра экстралінгвістычныя фактары, якія ўплываюць на адбор тых ці іншых моўных сродкаў.

Да **экстралінгвістычных фактараў** адносяцца:

- прадмет і адлюстраваная сфера рэальнасці;
- камунікатыўная сітуацыя;
- асоба аўтара, яго сацыяльна-прафесійны статус, светабачанне;
- мэта выказвання (інфармаванне, выражэнне чыіх-небудзь інтарэсаў);
- від аўдыторыі, сфера яе дзелавой актыўнасці, тэрытарыяльная агульнасць, узрост, пол і інш.;
- тып выдання;
- жанр і інш.

Да **лінгвістычных аспектаў даследавання** можна аднесці, напрыклад, лексіка-граматычныя асаблівасці выданняў рознага тыпу ці мастацкага тэксту, сістэму маўленчых дзеянняў, прынятую ў аналізуемым сродку масавай камунікацыі, а таксама інтэртэкстуальнасць у медыятэкстах.

Крытэрыямі ацэнкі курсавой працы з'яўляецца актуальнасць выбранай тэмы, глыбіня асваення матэрыялу, якасць падбору і выкарыстання крыніц, ступень самастойнасці вывадаў, агульная культура выкладу. Павінна быць праведзена грунтоўная праўка-вычытка. Наяўнасць арфаграфічных, пунктуацыйных і стылістычных памылак прыводзіць да зніжэння адзнакі.

Прыкладныя тэмы курсавых прац

ЗАСВАЕННЕ І СТЫЛІСТЫЧНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ ЗАПАЗЫЧАНАЙ ЛЕКСІКІ

- Запазычанні з англійскай мовы ў матэрыялах спартыўнай тэматыкі.
- Месца і стылістычныя функцыі запазычанняў у сферы маладзёжнай субкультуры.
- Фанетычная адаптацыя запазычанняў у сучаснай беларускай мове.
- Запазычаная лексіка сферы інфармацыйных тэхналогій.
- Новыя запазычанні ў палітычным дыскурсе.

СТЫЛІСТЫЧНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ ЛЕКСІКІ ПАЗАЛІТАРАТУРНЫХ ПЛАСТОЎ У ПУБЛІЦЫСТЫЧНЫМ МАЎЛЕННІ

- Кантрастнае спалучэнне кніжнай, прастамоўнай і жаргоннай лексікі на старонках газет.
- Маладзёжны слэнг і яго адлюстраванне ў друку.
- Крыніцы фарміравання лексікі маладзёжнага слэнгу.
- Тэрміналагічнае поле ў даследаваннях маладзёжнага сацыялекту.
- Прафесійныя жаргоны і інтэржаргон (да пытання ўзаемадзеяння).
- Тэхніцызмы і камп'ютэрны жаргон: праблемы і перспектывы развіцця.
- “Сцёб” і прафесійны жаргон журналіста.

- Сацыяльныя дыялекты, іх моўныя асаблівасці і функцыянаванне ў тэкстах СМІ.
- Размоўная і прастамоўная лексіка ў тэлевізійным маўленні.
- Слэнгавая лексіка ў газетна-публіцыстычным і тэлевізійным дыскурсе.

СТЫЛІСТЫЧНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ ТЭРМІНАЛОГІІ Ў ТЭКСТАХ СМІ

- Грамадска-палітычная тэрміналогія ў тэкстах СМІ.
- Сучасная эканамічная тэрміналогія ў аналітычных матэрыялах.
- Спецыфіка выкарыстання тэрміналогіі ў рэкламе.
- Дыпламатычная тэрміналогія і формулы маўленчага этыкету ў СМІ.
- Тэксты на эканамічныя тэмы ў семантычным і кагнітыўным аспектах: на матэрыялах СМІ.

СТЫЛІСТЫЧНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ ПАСІЎНАЙ ЛЕКСІКІ Ў ТЭКСТАХ СМІ

- Аказіяналізмы ў тэкстах СМІ.
- Гістарызмы і архаізмы ў сучасных перыядычных выданнях.
- «Новыя» гістарызмы ў СМІ.
- Канфесійная лексіка ў СМІ.
- Лексіка-семантычныя неалагізмы ў сучасным публіцыстычным маўленні.
- Неалагізмы-запазычанні і іх беларускія эквіваленты ў публіцыстычным тэксце.
- Нетыповыя новаўтварэнні ў сучаснай публіцыстыцы.
- Новыя намінацыі як адлюстраванне засваення моўнай свядомасцю рэалій грамадскага жыцця.
- Складаныя намінацыі ў сучаснай публіцыстыцы.

СТЫЛІСТЫЧНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ ФРАЗЕАЛАГІЧНЫХ АДЗІНАК

- Трансфармацыя фразеалагізмаў у газетных загаловах.
- Фразеалагічны каламбур у газетным загаловку.
- Роля і месца фразеалагізмаў у тэкстах СМІ.
- Фразеалагізмы беларускай мовы з кампанентамі-саматызмамі (праблемы семантыкі і прагматыкі).
- Афарызм як фрагмент газетнага дыскурсу.
- Функцыянаванне фразеалагічных адзінак у мове газеты.

ВЫКАРЫСТАННЕ ТРОПАЎ І ФІГУР МАЎЛЕННЯ

- Метафара ў сучасным публіцыстычным маўленні.
- Прагматычная роля метафары ў публіцыстычным тэксце.
- Метафорыка навукова-папулярнага медыятэксту.
- Спецыфіка метафары як дыскурсаўтваральнага фактара.
- Метафара ў газетных загаловах.
- Тэматычная ўніфікацыя метаніміі ў сучасным публіцыстычным маўленні.
- Метанімія ў газетным маўленні пачатку ХХ стагоддзя.
- Экспрэсія і стандарт у сучаснай публіцыстыцы.
- Кампаратыўныя тропы як носьбіты фонавай інфармацыі (супастаўляльны аспект).
- Перыфраз як экспрэсіўны сродак мовы газеты (семантычна-прагматычны аспект).
- Газетнае параўнанне.

СТЫЛІСТЫЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ МАРФАЛАГІЧНЫХ І СІНТАКСІЧНЫХ СРОДКАЎ МОВЫ

- Семантыка-стылістычныя функцыі інверсіі (на матэрыяле твораў розных стыляў і жанраў).
- Функцыянаванне загаловачных комплексаў у сучаснай беларускай газеце: стылістыка-сіntaxсічны аспект.
- Сіntaxсічныя сродкі ўзмацнення выразнасці аналітычнага тэксту.
- Сіntaxсічныя асаблівасці дыялагічнага маўлення ў публіцыстычных жанрах.
- Элементы сіntaxсісу гутарковага маўлення ў жанрах публіцыстыкі.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА

Нумар раздзела, тэмы, заняткаў	Назва раздзела, тэмы, заняткаў, пералік пытанняў для вывучэння	Колькасць аўдыторных гадзін			Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне заняткаў	Літаратура	Формы кантролю заняткаў
		Лекцыя	Практычныя заняткі	КСР			
1.	<p style="text-align: center;">Уводзіны. Стылістыка як філалагічная дысцыпліна</p> <p>1. Папярэднікі сучаснай стылістыкі – антычныя тэорыі мовы і стылю, антычныя, расійскія, беларускія і заходнееўрапейскія рыторыкі. Гісторыя стылістычных вучэнняў.</p> <p>2. Змест і задачы стылістыкі. Функцыянаванне моўных і маўленчых сродкаў як галоўны аспект вывучэння стылістыкі. Паняцце аб стылістыцы мовы, стылістыцы маўлення і стылістыцы мастацкай літаратуры.</p> <p>3. Сучасны стан стылістыкі як навукі. Найважнейшыя напрамкі ў сучасным мовазнаўстве і стылістыцы. Камунікатыўны аспект вывучэння мовы СМІ. Прагматычны аспект вывучэння мовы СМІ. Размежаванне мовы і маўлення. Структура і класіфікацыя маўленчых актаў. Віды выказванняў, іх інтэрпрэтацыя. Сацыяльныя і сацыяльна-псіхалагічныя функцыі маўленчых зносін пры дапамозе СМІ.</p> <p>4. Сацыялінгвістычны аспект вывучэння мовы СМІ. Сацыяльная дыферэнцыяцыя мовы. Мова і</p>	1	2	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>	20, 30, 31	Апытанне

	<p>культура. Мова і палітыка. Мова і ўлада. Праблемы моўнай палітыкі.</p> <p>5. Стылістыка як навуковая і прыкладная дысцыпліна, якая вывучае: а) функцыянаванне слоў, словазлучэнняў, сказаў, абзацаў, праявічых строф (складаных сінтаксічных цэлых) і цэлых завершаных тэкстаў; б) функцыянальныя стылі, якія складаюць стылістычную структуру літаратурнай мовы; в) маўленне як увасабленне мовы, яго структура, тыпы і віды, маўленчыя адзінкі і жанравыя формы; г) ацэньвае моўныя варыянты; д) вызначае найбольш мэтазгоднае выкарыстанне сродкаў мовы ў адпаведнасці са зместам тэксту, яго жанрам і прызначэннем.</p> <p>6. Стылістыка і сумежныя дысцыпліны: сучасная беларуская і руская мовы, функцыянальная стылістыка, лінгвістыка тэксту, літаратурнае рэдагаванне.</p> <p>7. Паняцце нормы як адно з найважнейшых у стылістыцы маўлення. Абавязковасць моўных нормаў. Норма моўная і функцыянальна-стылёвая. Варыятыўнасць нормы. Парушэнне нормы як стылістычная памылка і свядомае адхіленне ад нормы як стылістычны прыём.</p> <p>8. Роля стылістыкі ў павышэнні моўнай культуры журналістаў, у выхаванні моўнага густу грамадства, ва ўмацаванні маўленчых нормаў.</p>						
2.	<p>Стылістычная сістэма літаратурнай мовы. Сістэма стыляў. Гутарковы (размоўны) стыль</p> <p>1. Функцыянальны стыль як адна з асноўных катэгорый стылістыкі. Паняцце аб функцыянальным стылі. Агульная характарыстыка</p>	2	2	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Аўдыя- і відэамаатэрыялы</p>	20, 30, 12,31	Апытанне

<p>функцыянальных стыляў: канструктыўны прынцып, вобразнасць, стандарт і экспрэсія, тэорыя газетнай штампаванасці, індывідуальнасць. Прынцыпы класіфікацыі функцыянальных стыляў.</p> <p>2. Сістэма стыляў сучаснай літаратурнай мовы. Пытанне аб іерархіі стыляў. Узаемадзеянне функцыянальных стыляў. Паняцце аб стылявой норме і стылёвым эстэтычным ідэале.</p> <p>3. Гутарковы стыль (гутарковае маўленне) як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы. Асноўная функцыя гутарковага стылю. Разнавіднасці гутарковага стылю. Адносіны да літаратурнай нормы.</p> <p>4. Умовы функцыявання гутарковага стылю: неафіцыйнасць і натуральнасць зносін, непасрэдны ўдзел суразмоўцаў у маўленні, непадрыхтаванасць маўлення, яго аўтаматызм, адсутнасць папярэдняга адбору маўленчага матэрыялу, эмацыянальна-ацэначная рэакцыя суразмоўцы, дыялагічны характар выказвання.</p> <p>5. Нямоўныя фактары ў фармаванні гутарковага стылю: сітуацыя, абставіны, міміка, жэсты, рэакцыя суразмоўцаў, характар іх узаемаадносін.</p> <p>6. Моўныя асаблівасці гутарковага стылю. Асаблівасці вымаўлення. Роля інтанацыі, фразавыя націску, рытму, паўз у выказванні. Шырокае выкарыстанне гутарковай і прастамоўнай лексікі, эмацыянальна-экспрэсіўнай і ацэначнай лексікі, фразеалагічных адзінак.</p> <p>7. Марфалагічныя і словаўтваральныя асаблівасці гутарковага стылю. Актыўнае выкарыстанне выклічнікаў, часціц, займеннікаў, мадальных слоў,</p>				<p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>		
---	--	--	--	---------------------------------------	--	--

	<p>размоўных склонавых форм назоўнікаў, разнастайных дзеяслоўных форм.</p> <p>8. Асаблівасці сінтаксісу гутарковага стылю: перавага простых сказаў, выкарыстанне пыталых, клічных сказаў, эліптычных канструкцый, няпоўных сказаў, слоў-сказаў, пабочных слоў і словазлучэнняў, устаўных канструкцый, інфінітыўных сказаў. Актыўнасць далучальных канструкцый розных тыпаў.</p> <p>9. Выкарыстанне элементаў гутарковага маўлення ў іншых функцыянальных стылях.</p>						
3	СІСТЭМА СТЫЛЯЎ						
3.1.	<p>Навуковы стыль.</p> <p>Афіцыйна-справавы стыль.</p> <p>Канфесіянальны стыль</p> <p>1. Навуковы стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы, якая абслугоўвае галіну навукі, тэхнікі, вытворчасці. Асноўная функцыя навуковага стылю. Разнавіднасці навуковага стылю і яго жанры.</p> <p>2. Асаблівасці стылю навуковага выкладу: дакладнасць і аб'ектыўнасць перадачы інфармацыі, лагічная паслядоўнасць і абагульненасць выкладу, адназначнасць, сцісласць выказвання пры захаванні насычанасці зместу і г.д.</p> <p>3. Моўныя асаблівасці навуковага стылю. Шырокае выкарыстанне тэрміналагічнай, абстрактнай, агульнанавуковай лексікі. Тэрмін як стылеўтваральная прымета навуковага стылю. Выкарыстанне эмацыянальна-экспрэсіўных і вобразных сродкаў мовы і іх спецыфіка ў навуковым стылі. Фразеалогія навуковага</p>	-	2	-	Праектар Слайды Тэксты дакументаў і навуковых публікацый Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	26	Апытанне Пісьмовы аналіз тэксту

<p>маўлення. Марфалагічныя асаблівасці стылю. Іменны характар навуковага стылю. Сінтаксічныя асаблівасці навуковага стылю. Складаныя сказы і ўскладнёныя сінтаксічныя канструкцыі з разгорнутай і ўпарадкаванай сувяззю паміж асобнымі часткамі выказвання.</p> <p>4. Асаблівасці стылю навукова-папулярнага выкладу. Выкарыстанне элементаў навуковага стылю ў іншых функцыянальных стылях.</p> <p>5. Афіцыйна-справавы стиль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы, якая абслугоўвае афіцыйна-справавыя адносіны паміж людзьмі, установамі, краінамі, паміж грамадзянамі і дзяржавай. Асноўная функцыя афіцыйна-справавога стылю. Разнавіднасці афіцыйнага стылю і яго жанры.</p> <p>6. Асаблівасці афіцыйна-справавога выкладу: стандартнае размяшчэнне матэрыялу ў пэўнай лагічнай паслядоўнасці, дакладнасць фармулёвак, склад абавязковых элементаў афармлення дакумента, ужыванне ўласцівых гэтаму стылю клішэ, апавядальны характар, сцісласць, кампактнасць, эканомнае выкарыстанне моўных сродкаў, слабая індывідуальнасць стылю.</p> <p>7. Моўныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю. Наяўнасць спецыфічнай лексікі і фразеалогіі, характэрнай для афіцыйна-справавога стылю. Тэрміналогія, наменклатурныя найменні, абрэвіятуры, складанаскарочаныя словы. Паняцце канцылярызма. Шырокае выкарыстанне канструкцый з аддзеяслоўнымі назоўнікамі, сказаў з адыменнымі прыназоўнікамі, складаных сказаў.</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>Выкарыстанне элементаў афіцыйна-справавога стылю ў іншых функцыянальных стылях.</p> <p>8. Асаблівасці канфесіянальнага стылю. Наяўнасць спецыфічнай лексікі і фразеалогіі, характэрнай для канфесіянальнага стылю. Рэлігійныя паняцці. Спалучэнне элементаў іншых стыляў у канфесіянальным стылі.</p>						
3.2.	<p>Літаратурна-мастацкі стыль. Эпістальны стыль</p> <p>1. Літаратурная мова і мова мастацкай літаратуры. Літаратурна-мастацкі стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнага маўлення. Асноўныя функцыі літаратурна-мастацкага стылю.</p> <p>2. Вобразнае адлюстраванне рэчаіснасці -- важнейшы прынцып літаратурна-мастацкага стылю. Жанры мастацкай літаратуры і іх стылістычныя асаблівасці.</p> <p>3. Індывідуальна-аўтарскі стыль. Адзінства камунікатыўнай і эстэтычнай функцый мовы мастацкай літаратуры. Выкарыстанне маўленчых сродкаў і іх арганізацыя ў мастацкай літаратуры.</p> <p>4. Вобраз аўтара і вобраз апавядальніка і іх маўленчыя формы адлюстравання ў стылі мастацкага твора. Тыпы апавядання ў мастацкім творы.</p> <p>5. Нормы літаратурнай мовы і праблемы нормы ў мастацкай літаратуры. Адносіны мовы мастацкай літаратуры да сістэмы функцыянальных стыляў сучаснай літаратурнай мовы.</p> <p>6. Эпістальны стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы. Пытанне аб эпістальным стылі і эпістальным жанры ў</p>	-	2	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Мастацкія тэксты</p> <p>Тэксты эпістальнага Стылю</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>	3, 5,26	<p>Апытанне</p> <p>Пісьмовы аналіз тэксту</p>

	лінгвістыцы. 7. Асноўная функцыя эпістальнага стылю. Эпістальныя жанры. 8. Моўныя і структурныя асаблівасці эпістальнага стылю. Наяўнасць пэўнай лексікі і фразеалогіі, выкарыстанне звароткаў, службовых часцін мовы і выклічнікаў. Выкарыстанне элементаў іншых функцыянальных стыляў.						
3.3.	<p>Публіцыстычны стыль. Мова і стыль газеты.</p> <p>1. Публіцыстычны стыль як разнавіднасць літаратурнага маўлення. Асноўныя функцыі публіцыстычнага стылю. Разнавіднасці публіцыстычнага стылю і яго жанры.</p> <p>2. Канструктыўны прынцып публіцыстычнага стылю (спалучэнне стандарта і экспрэсіі, лагічнага і вобразнага, ацэначнага і доказнага).</p> <p>3. Моўныя асаблівасці публіцыстычнага стылю. Сацыяльная ацэначнасць моўных сродкаў. Дынамічнасць выяўленчых і стандартных сродкаў у публіцыстычным стылі. Ужыванне слоў і выразаў, новых слоў, значэнняў і словазлучэнняў, своеасаблівых метафар у публіцыстычным стылі.</p> <p>4. Сродкі выражэння экспрэсіі і вобразнасці ў публіцыстычным стылі. Стылістычная характарыстыка выкарыстання марфалагічных сродкаў. Асаблівасці выкарыстання сінтаксічных сродкаў. Выкарыстанне розных відаў чужога маўлення.</p> <p>5. Месца публіцыстычнага стылю ў сістэме іншых функцыянальных стыляў. Уплыў іншых</p>	2	2	2	Праектар Слайды Газетныя матэрыялы Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	1,8,9, 13,14, 28, 33, 24, 25	Навукова-даследчая прэзентацыя Пісьмовы аналіз газетнага тэксту

	<p>функцыянальных стыляў на публіцыстычны стиль. Станоўчыя і адмоўныя бакі гэтага ўплыву. Роля публіцыстыкі ў фармаванні стылістычных густаў і ў станаўленні моўнай нормы.</p> <p>6. Стылістыка газетных жанраў як частка функцыянальнай стылістыкі. Паняцце аб стылістыцы газетных жанраў, спецыфіка гэтай дысцыпліны. Праява вобраза аўтара і яго маўленчае ўвасабленне ў жанрах.</p> <p>7. Спецыфіка мовы і стылю газетных жанраў (інфармацыйная заметка, справаздача, інтэрв'ю, рэпартаж, карэспандэнцыя, артыкул, нарыс, фельетон, памфлет, рэцэнзія, агляд, эсэ). Суадносіны розных пластоў стылістычна афарбаванай лексікі ў жанрах.</p>						
3.4.	<p>Радыемаўленне. Мова і стиль радыё</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радыемаўленне і яго месца ў сістэме стыляў. 2. Лінгвістычная спецыфіка, жанры і формы радыемаўлення. 3. Акустычнасць. Выкарыстанне гуку як галоўнага сродку ўздзеяння. 4. Імпровізацыя на радыё. 	-	2	-	Праектар Слайды Аўдыяматэрыялы Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	1,8,9, 13,14, 28, 33, 24, 25	Дыскусія
3.5.	<p>Тэлевізійнае маўленне</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тэлевізійнае маўленне і яго месца ў сістэме стыляў. 2. Лінгвістычная спецыфіка, жанры і формы тэлевізійнага маўлення. 3. Дваістая прырода тэлевізійнага маўлення (гл.дадатак). 4. Невербальныя сродкі: значэнне, функцыі, 	-	2	-	Праектар Слайды Відэаматэрыялы Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	1,8,9, 13,14, 28, 33, 24, 25	Дыскусія

	вобразна-выяўленчыя асаблівасці. 5. Ампула тэлеведучага. Характарыстыка маўлення.						
3.6.	<p align="center">Мова і стыль рэкламы</p> <p>1. Агульная характарыстыка рэкламных тэкстаў.</p> <p>2. Спосабы класіфікацыі рэкламных тэкстаў.</p> <p>3. Віды і жанры рэкламы. Іх месца ў сістэме функцыянальных стыляў.</p> <p>4. Стылістычныя і кампазіцыйныя асаблівасці рэкламы.</p> <p>5. Аб'екты рэкламы і тэкст.</p>	-	2	-	Праектар Слайды Рэкламныя тэксты Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	1,8,9, 13, 33, 24	Дыскусія
3.7.	<p align="center">Мова і стыль інтэрнэт-выданняў</p> <p>1. Інтра- і экстралінгвістычныя фактары, якія ўплываюць на мову і стыль электронных газет.</p> <p>2. Асноўныя маўленчыя характарыстыкі новых жанраў інтэрнэт-газет.</p> <p>3. Параўнальная характарыстыка традыцыйных газетных загаловаў з інтэрнэт-загаловаўкамі.</p> <p>4. Дадатковая функцыя загаловаўка ў інтэрнэт-выданнях – экспрэсіўна-намінатыўная, якая завастрае ўвагу чытача і рэалізуе аўтарскія інтэнцыі. Інтэртэкстуальнасць.</p> <p>5. Фанетычныя асаблівасці інтэрнэт-выданняў. Выпадзенне інтэрвакальных зычных. Спрашчэнне груп зычных. Колькасная рэдукцыя галосных. Якасная рэдукцыя галосных. Сцяжэнне галосных. Расцягванне націскных галосных.</p> <p>6. Лексічныя асаблівасці інтэрнэт-выданняў.</p> <p>6.1. Макаранізмы, варварызмы – іншамоўныя ўкрапанні ў тэксты</p>	-	2	-	Праектар Слайды Выхад у Інтэрнэт Матэрыялы інтэрнэт-версій газет Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	1,8,9, 13, 33	Абмеркаванне

	<p>інтэрнэт-газет.</p> <p>6.2. Слэнг як інструмент сацыяльнага маркіравання ці абазначэння паняццяў, у якіх няма адэкватнага наймення ў беларускай (рускай) мове.</p> <p>6.3. Аказіяналізмы. Ацэначная лексіка: жарганізмы і вульгарызмы. Моўныя трансфармацыі ў інтэрнэт-камунікацыі (албанская мова, жаргон падонкаў, мова Сакалоўскага).</p> <p>6.4. Эмацыянальная семіятычная спецыфіка.</p> <p>7. Марфалогія і словаўтварэнне інтэрнэт-выданняў.</p> <p>8. Стылістычны сінтаксіс інтэрнэт-выданняў. Імкненне мовы інтэрнэту да гутарковасці.</p> <p>9. Культура маўлення вэб-журналіста. Патрабаванні да маўленчай дзейнасці вэб-журналіста. Маўленчыя памылкі ў мове інтэрнэт-СМІ.</p>						
4	ЛЕКСІЧНАЯ І ФРАЗЕЛАГІЧНАЯ СТЫЛІСТЫКА						
4.1.	<p>Лексічная стылістыка</p> <p>1. Слова як асноўная адзінка мовы. Слова і паняцце. Прадметна-лагічнае і асацыятыўнае значэнне слова. Граматычная афармленасць слова. Слова і кантэкст. Аб'ём і змест паняцця, выражанага словам. Функцыянальна-стылістычная і эмацыянальна-экспрэсіўная афарбоўка слова.</p> <p>2. Агульная стылістычная характарыстыка лексікі сучаснай літаратурнай мовы. Лексіка навуковая і тэхнічная. Лексіка газетна-</p>	1	2	-	Праектар Слайды Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	2,6,12,15, 21,22,33	Апытанне

<p>публіцыстычная. Лексіка дзелавой перапіскі і афіцыйных дакументаў. Лексіка бытавая, прастамоўная, дыялектная і экзатычная. Словы ўрачыстай лексікі і рытарычныя. Словы ласкавыя і пяшчотныя. Словы іранічныя, пагардлівыя і зневажальныя. Словы жартаўлівыя і фамільярныя. Словы неадабральныя, вульгарныя, грубыя і паянкавыя. Формы суб'ектыўнай ацэнкі. Эўфемізмы і дысфемізмы.</p> <p>3. Стылістычнае выкарыстанне сінонімаў, перыфразаў, амонімаў, паронімаў і антонімаў.</p> <p>4. Сінонімы як сродак удакладнення паняцця. Скрытае і адкрытае выкарыстанне сінонімаў. Ідэаграфічныя і стылістычныя сінонімы. Кантэкстуальныя сінонімы. Прыёмы выбару і ацэнкі сінонімаў. Градацыя, паўтарэнне слоў, ампліфікацыя як стылістычныя прыёмы. Стылістычныя функцыі сінонімаў.</p> <p>5. Прынцыпы і прыёмы замены слоў перыфразамі.</p> <p>6. Выкарыстанне амонімаў у стылістычных мэтах. Каламбур. Прыёмы ліквідацыі двухсэнсоўнасці пры няўдалым выкарыстанні амонімаў, шматзначных слоў і паронімаў.</p> <p>7. Стылістычныя эфекты, заснаваныя на выкарыстанні паронімаў. Паранамазія.</p> <p>8. Стылістычнае выкарыстанне антонімаў. Антытэза.</p> <p>9. Ацэнка і сфера выкарыстання неалагізмаў. Неалагізмы лексічныя і семантычныя. Неалагізмы агульнамоўныя і індывідуальна-аўтарскія. Аказіянальныя словы.</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>10. Архаізмы і гістарызмы. Іх выкарыстанне ў розных стылях і жанрах маўлення.</p> <p>11. Запазычаныя словы, іх стылістычнае выкарыстанне. Дыялектызмы ў мастацкай літаратуры і публіцыстыцы. Тэрміны і прафесіяналізмы. Жарганізмы і аргатызмы.</p>						
4.2.	<p>Фразеалагічная стылістыка</p> <p>1. Стылістычная характарыстыка фразеалагічных сродкаў мовы.</p> <p>2. Крыніцы фразеалогіі, якія замацаваліся ў літаратурнай мове.</p> <p>3. Стылістычная класіфікацыя фразеалагізмаў. Фразеалагізмы міжстылявыя, размоўна-бытавыя і кніжныя. Сінанімія фразеалагізмаў.</p> <p>4. Стылістычныя функцыі фразеалагізмаў.</p> <p>5. Прыказкі і прымаўкі. Крылатыя словы і афарызмы.</p> <p>6. Стылістычнае выкарыстанне фразеалагічных сродкаў мовы ў мастацкай літаратуры і публіцыстыцы.</p> <p>7. Памылкі ў выкарыстанні фразеалагічных адзінак.</p>	1	2	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>	2,6,12,15, 21,22,33, 17	Апытанне
4.3.	<p>Слова і вобраз</p> <p>1. Слова і вобраз. Вобразнасць мовы як катэгорыя эстэтычная і як катэгорыя лінгвістычная.</p> <p>2. Пераноснае ўжыванне слова як асноўная крыніца фарміравання вобразных сродкаў мовы. Катэгорыя імпліцытнасці ў тропах.</p> <p>3. Традыцыйныя сродкі слоўнай вобразнасці – тropy. Метафара. Метанімія. Сінекдаха. Параўнанне. Эпітэт. Аксюмаран. Гіпербала і літота. Наменклатура тропаў у антычнасці.</p>	-	2	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>	2,6,12,15, 21,22,33, 32, 29, 7, 17	Дыскусія

	<p>4. Тыповыя памылкі ў словаўжыванні. Недакладнае ўжыванне слова. Недапушчальныя спалучэнні слоў. Ужыванне слова без уліку кантэксту. Памылкі ў стылістычнай ацэнцы слова.</p> <p>5. Ужыванне рознастылёвай лексікі. Стылістычныя “змяшэнні”. Канцылярызмы і моўныя штампы. Плеаназмы і іх віды. Таўталогія. Скажэнне фразеалагічных адзінак. Кантамінацыя.</p> <p>6. Публіцыстыка і рыторыка.</p>						
5	МАРФАЛАГІЧНАЯ СТЫЛІСТЫКА						
5.1.	<p>Марфалагічная стылістыка: назоўнік</p> <p>1. Стылістычныя асаблівасці назоўніка.</p> <p>2. Выкарыстанне рэчыўных, зборных, канкрэтных і абстрактных назоўнікаў. Антанамасія. Уласныя і агульныя імёны.</p> <p>3. Стылістычнае выкарыстанне роду назоўніка. Некаторыя семантыка-стылістычныя асаблівасці дублетных склонавых форм. Стылістычныя асаблівасці ўжывання ліку назоўніка.</p> <p>4. Стылістычныя асаблівасці словаўтваральных сродкаў назоўніка.</p> <p>5. Аддзеяслоўныя назоўнікі ў публіцыстычным стылі.</p>	1	2	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>	2,16,26,27,	Апытанне
5.2.	<p>Стылістычнае выкарыстанне прыметнікаў</p> <p>1. Агульныя асаблівасці стылістычнага выкарыстання прыметнікаў.</p> <p>2. Поўная і кароткая формы прыметнікаў.</p> <p>3. Прыметнікі з суфіксамі ацэнкі.</p> <p>4. Ступені параўнання прыметнікаў і іх стылістычныя асаблівасці.</p> <p>5. Якасныя і адносныя прыметнікі ў</p>	1	2	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі</p> <p>Вучэбна-метадычныя</p>	2,16,26,27,	Апытанне

	беларускай мове. 6. Сінанімія прыметнікаў і назоўнікаў ва ўскосных склонах.				распрацоўкі		
5.3.	Стылістычнае выкарыстанне займеннікаў і лічэбнікаў 1. Стылістычнае выкарыстанне займеннікаў. Роля займенніка ў кантэксте. 2. Стылістычныя асаблівасці асабовых займеннікаў. Пропуск асабовых займеннікаў як стылістычны прыём. 3. Сінанімія іншых разрадаў займеннікаў. 4. Стылістычнае выкарыстанне лічэбнікаў. 5. Зборныя і колькасныя лічэбнікі як сінонімы Сінанімія колькасна-іменных словазлучэнняў. 6. Стылістычная характарыстыка варыянтных форм лічэбнікаў. Выпадкі няўдалага ўтварэння і ўжывання форм лічэбнікаў.	1	2	0	Праектар Слайды Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	2,16,26,27,	Апытанне
5.4.	Марфалагічная стылістыка: дзеяслоў 1. Вобразна-экспрэсіўныя якасці дзеяслова. 2. Сінанімія граматычных форм дзеяслова. Сінанімія форм часу. Сінанімія форм трывання. Сінанімія форм ладу.	1	2	2	Праектар Слайды Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	2,16,26,27,	Кантрольная работа / тэст
6	СІНТАКСІЧНАЯ СТЫЛІСТЫКА						
6.1	Сінтаксічная стылістыка 1. Стылістычныя рэсурсы беларускага сінтаксісу. Асаблівасці сінтаксісу розных стыляў маўлення.	1	2		Праектар Слайды	2,16,26,27,	Апытанне

	<p>2. Стылістычныя асаблівасці розных тыпаў простага сказа. Поўныя і няпоўныя сказы ў розных стылях маўлення. Экспрэсіўнасць эліптычных канструкцый. Фігура ўмоўчання.</p> <p>3. Аднасастаўныя і двухсастаўныя сказы. Сінанімія асабовых, безасабовых, няпэўна-асабовых і абагульнена-асабовых сказаў.</p> <p>4. Стылістычныя асаблівасці сцвярджалых і адмоўных сказаў.</p> <p>5. Сінанімія формы выказніка. Значэнне дапаможных дзеясловаў. Сінанімія назоўнага і творнага прэдыкатыўнага ў састаўным выказніку. “Расшчапленне выказніка”. Дапасаванне выказніка да дзейніка.</p>				<p>Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>		
6.2.	<p>Сінтаксічная стылістыка</p> <p>1. Актуальнае чляненне выказвання і парадак слоў у сказе. Інверсія членаў сказа. Месца членаў сказа пры прамым парадку слоў. Памылкі пры інверсіі членаў сказа.</p> <p>2. Некаторыя выпадкі кіравання. Сінанімія прыназоўнікавых і беспрыназоўнікавых канструкцый. Сінанімія прыназоўнікаў. Кіраванне пры сінанімічных словах. Нанізванне аднолькавых склонаў. Склоны дапаўнення пры дзеясловах з адмоўем. Кіраванне пры аднародных членах сказа. Родны склон аб’екта і родны склон суб’екта.</p> <p>3. Сказы з аднароднымі членамі. Стылістычнае значэнне розных спосабаў падбору і спалучэння аднародных членаў. Сінанімічныя злучнікі пры аднародных членах. Значэнне пропуску і паўтарэння злучнікаў. Прыназоўнікі пры аднародных членах. Стылістычнае значэнне</p>	1	1	-	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>	2,16,26,27,	<p>Апытанне</p> <p>Пісьмовы аналіз тэксту</p>

	<p>абагульняльных слоў. Памылкі ў сказах з аднароднымі членамі – лагічныя і граматычныя.</p> <p>4. Паралельныя сінтаксічныя канструкцыі. Параўнальна-стылістычная характарыстыка простых сказаў з дзеепрыслоўным словазлучэннем і складаных сказаў з даданым азначальным. Сінанімія сказаў з аддзяслоўным назоўнікам і сказаў з асабовым дзеясловам. Сінанімія сказа з аднароднымі выказнікамі і сказа з дзеепрыслоўнай канструкцыяй, інфінітыўнага сказа і сказа з асабовым дзеясловам. Пасіўныя і актыўныя канструкцыі.</p> <p>5. Адасобленыя члены сказа – азначэнні, прыдаткі. Тлумачальныя члены сказа.</p>						
6.3.	<p>Сінтаксічная стылістыка</p> <p>1. Дзеепрыметныя словазлучэнні.</p> <p>2. Дзеепрыслоўныя словазлучэнні.</p> <p>3. Канструкцыі з аддзяслоўнымі назоўнікамі.</p> <p>4. Новыя з’явы ў сучасным сінтаксісе. Экспрэсіўнае вылучэнне членаў сказа. Адчлянненне. Сегментацыя. Назоўны ўяўлення. Адчленены інфінітыў. Займеннікава-назоўнікавыя канструкцыі. Назоўнікава-займеннікавыя канструкцыі. Далучальныя канструкцыі. Парцэляцыя. Уводныя, устаўныя словы і сказы. Стылістычнае выкарыстанне звароткаў.</p> <p>5. Асаблівыя прыёмы стылістычнай арганізацыі маўлення. Перыяд. Стылістычныя і рытарычныя фігуры. Анафара. Эпіфара. Хіязм. Зеўгма. Алюзія. Сінтаксічны паралелізм. Кальцо страфы. Капазіцыйны стык (эпанафара). Градацыя.</p>	-	1	1	<p>Праектар</p> <p>Слайды</p> <p>Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі</p> <p>Вучэбна-метадычныя распрацоўкі</p>	2,16,26,27	Кантрольная работа

	Антытэза. Паўтор. Рытарычнае пытанне. Рытарычны зваротак.						
7	СТЫЛІСТЫКА ТЭКСТУ						
7.1.	<p>Стылістыка тэксту</p> <p>1. Паняцце аб тэксце. Канстытутыўныя прыметы тэксту. Суадносіны “мова – маўленне – тэкст”.</p> <p>2. Структура тэксту. Асноўныя адзінкі тэксту. Складанае сінтаксічнае цэлае (празаічная страфа) і абзац як найменшыя адзінкі тэксту. Іх суадносіны. Фрагмент і іншыя буйныя адзінкі тэксту (раздзел, частка, глава і інш.).</p> <p>3. Тыпы тэкстаў, звязаныя з пазіцыяй вытворцы маўлення: маўленне ад 1-й асобы, маўленне ад 2-й асобы, маўленне ад 3-й асобы.</p> <p>4. Вобраз аўтара і вобраз апавядальніка як найважнейшая праблема стылістыкі мастацкага і публіцыстычнага тэксту. Структура катэгорыі аўтара публіцыстычнага тэксту.</p> <p>5. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы маўлення: апісанне, апавяданне і разважанне.</p>	1	2	-	Праектар Слайды Тэксты з мастацкай літаратуры і публіцыстыкі Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	24, 10, 30	Апытанне Пісьмовы аналіз тэксту
7.2.	<p>Стылістыка тэксту</p> <p>1. Архітэктанічная функцыя моўных адзінак у мастацкім і публіцыстычным тэксце.</p> <p>2. Ключавыя словы, моўны лейтматыў, архітэктанічны паўтор.</p> <p>3. стылістычныя функцыі чужога маўлення ў розных відах тэкстаў. Простая мова. Ускосная мова. Няўласна-простая мова. Маналог. Дыялог. Полілог.</p> <p>4. стылістычныя асаблівасці жанравых форм маўлення.</p>	1	2	1	Праектар Слайды Мастацкія і публіцыстычныя тэксты Вучэбна-метадычныя распрацоўкі	24, 10, 30	Кантрольная работа

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Асноўная літаратура

1. Бойкова Н.Г., Беззубов, А.Н., Коньков В.И. Публицистический стиль. – СПб., 2002.
2. Булахов М. Г. Основные вопросы сопоставительной стилистики русского и белорусского языков. – Мн., 1979.
3. Винокур Г.О. О языке художественной литературы. – М., 1991.
4. Вакуров В. П., Кохтев П. П., Солганик Г. Я. Стилистика газетных жанров. – М., 1978.
5. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. – М., 1963.
6. Горбач В.А. Метапімя ў публіцыстычным маўленні (парадыгматычныя здольнасці і сінтагматычная неабходнасць): Аўтарэф. дыс. ... канд. філалаг. навук: 10.01.10 / Бел. дзярж. ун-т. – Мн., 2000.
7. Горшков А. И. Русская словесность. От слова к словесности. – М., 1995.
8. Градюшко А.А., Ивченков В.И., Свороб А.К. Студенческая печать: проблематика, дизайн, язык и стиль. – Мн., 2008.
9. Ивченков В.И. Лингвистическая организация текста. В творческой лаборатории Владимира Короткевича. – Мн., 2002.
10. Ивченков В.И. Лингвостилистика тропов Юрия Казакова. – Мн., 2002.
11. Іўчанкаў В.І. Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту. – Мн., 2003.
12. Каўрус А. А. Стылістыка беларускай мовы. Выд. 2-е, перапрацаванае. – Мн., 1987.
13. Клушина Н.И. Стилистика публицистического текста. – М., 2008.
14. Костомаров В. Г. Русский язык на газетной полосе. – М., 1971.
15. Костомаров В. Г. Языковой вкус эпохи. Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа. Изд. 3-е, испр. и доп., СПб., 1999.
16. Культура мовы журналіста. Зборнік навуковых артыкулаў. Вып. 1-6. – Мн., 1982 – 1992.
17. Лепешаў І. Я. Праблемы фразеалагічнай стылістыкі і фразеалагічнай нормы. – Мн., 1984.
18. Лепешаў І. Я. Асновы культуры мовы і стылістыкі. – Мн., 1989.
19. Малажай Г. М. Беларуская перыфраза. – Мн., 1974.
20. Одинцов В. В. Стилистика текста. – М., 1980.
21. Русский язык конца XX столетия (1985 – 1999), 2-е издание. – М.: языки русской культуры. – М., 2000.
22. Сметанина С.И. Медиа-текст в системе культуры (динамические процессы в языке и стиле журналистики конца XX века). – СПб., 2002.
23. Солганик Г. Я. Стилистика текста. – М., 1997.
24. Солганик Г. Я. От слова к тексту. – М., 1993.
25. Стилистика газетных жанров. – М., 1981.
26. Цікоцкі М. Я. Стылістыка беларускай мовы. Выд. 2-е выпраўленае і дапоўненае. – Мн., 1995.
27. Цікоцкі М. Я. Практычная стылістыка беларускай мовы. – Ч. 1. – Мн., 1962; ч. II. – Мн., 1965.
28. Цікоцкі М. Я. Стылістыка публіцыстычных жанраў. – Мн., 1971.

- 29.Цікоцкі М. Я. Сугучнасць слоў жывых... Нататкі па стылістыцы мастацкай літаратуры. – Мн., 1981.
- 30.Цікоцкі М. Я. Стылістыка тэксту. – Мн., 2002.
- 31.Юрэвіч А. К. Стылістыка беларускай мовы. – Мн., 1983.
- 32.Юрэвіч У. М. Слова вобразнае, жывое, гаваркое. – Мн., 1992.
- 33.Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования.–М., 2003.

Дадатковая літаратура

1. Абабурка М. В. Беларускае слова і яго вывучэнне. – Мн., 1986.
2. Абабурка М. В. Культура беларускай мовы. – Мн., 1994.
3. Абабурка М. В. Развіццё мовы беларускай мастацкай літаратуры. – Мн., 1987.
4. Аксамітаў А. Беларуская фразеалогія. – Мн., 1978.
5. Антанюк Л. А. Беларуская навуковая тэрміналогія: фарміраванне, структура, упарадкаванне, функцыяніраванне. – Мн., 1987.
6. Басава Г.І., Іўчанкаў В.І., Сінькова Л.Д. Святло слова. Дапаможнік па лінгвакультуралогіі. – Мн., 2002.
7. Булыка А. М. З моў блізкіх і далёкіх. – Мн., 1986.
8. Булыка А. М. Слоўнік іншамоўных слоў у 2 т. – Мн., 1999.
9. Будагов Р. А. Литературные языки и языковые стили. – М., 1967.
- 10.Бурак Л. І. Сучасная беларуская мова. Сінтаксіс. Пунктуацыя. – Мн., 1987.
- 11.Грабчыкаў С. М. Цяжкія выпадкі ўжывання блізкіх па гучанню слоў. – Мн., 1977.
- 12.Грабчиков С. М. Межъязыковые омонимы и паронимы. – Мн., 1981.
- 13.Жыццём і словам прысягаючы... :да 85 годдзя заслуж. работніка адукацыі Рэсп. Беларусь, д-ра філал.навук, праф. Міхася Яўгенавіча Цікоцкага : зб.навук. прац / пад агул. рэд. д-ра філал. навук, праф. В.І.Іўчанкава. – Мн., 2007.
- 14.Каўрус А. А. Дакумент па-беларуску. – Мн., 1994.
- 15.Лепешаў І. Я. Лінгвістычны аналіз літаратурнага твора. – Мн., 1981.
- 16.Лепешаў І. Я. Фразеалогія ў творах К. Крапівы. – Мн., 1976.
- 17.Лепешаў І. Я. Фразеалагічны слоўнік у 2-х тамах. – Мн., 1993.
- 18.Малажай Г. М. Лінгвістычны аналіз тэксту. Выд. 2-е, дапоўн. – Мн., 1992.
- 19.Малажай Г. М. Сучасная беларуская мова: слова, перыфраза, фразеалагізм. – Мн., 1974.
- 20.Слова ў кантэксте часу: да 80-годдзя доктара філалагічных навук, прафесара Аркадзя Іосіфавіча Наркевіча: зб. навук. прац / пад агул. рэд. В. І. Іўчанкава. – Мінск: Адукацыя і выхаванне, 2009.
- 21.Шкраба Р. В. Характар, стыль, дэталі. – Мн., 1965.
- 22.Яскевіч А. Ад слова – да вобраза. – Мн., 1968.
- 23.Яўневіч М. С. Сінтаксічная сінаніміка ў сучаснай беларускай літаратурнай мове. – Мн., 1977.
- 24.Янкоўскі Ф. М. Беларуская фразеалогія. – Мн., 1968.
- 25.Янкоўскі Ф. М. Беларускія народныя параўнанні. – М., 1973.
- 26.Янкоўскі Ф. М. Роднае слова. Выд.2-е, дапоўненае. – Мн., 1972.
- 27.Янкоўскі Ф. М. Крылатыя словы і афарызмы. – Мн., 1960.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭСТ ПА СТЫЛІСТЫЦЫ

1. Навука аб выкарыстанні мовы (моўных адзінак і катэгорый, якія складаюць моўную сістэму) у працэсе маўленчых зносін (вусных і пісьмовых) _____.
2. Стылістыка як навуковая і прыкладная дысцыпліна вывучае:
 - А) функцыянаванне слоў, словазлучэнняў, сказаў, абзацаў, праявічных строф (складаных сінтаксічных цэлых) і цэлых завершаных тэкстаў;
 - Б) функцыянальныя стылі, якія складаюць стылістычную структуру літаратурнай мовы;
 - В) маўленне як увасабленне мовы, яго структуру, тыпы і віды, маўленчыя адзінкі і жанравыя формы;
 - Г) ацэньвае моўныя варыянты;
 - Д) вызначае найбольш мэтазгоднае выкарыстанне сродкаў мовы ў адпаведнасці са зместам тэксту, яго жанрам і прызначэннем;
 - Е) моўныя адзінкі.
3. Адзначце найважнейшыя тэндэнцыі сучаснай мовы:
 - А) Дэмакратызацыя мовы;
 - Б) Узаемадзеянне стыляў літаратурнай мовы;
 - В) Двухмоўе;
 - Г) Інтэрферэнцыя;
 - Д) Імкненне да “эканоміі” моўных рэсурсаў;
 - Е) Імкненне да спрашчэння асобных форм і канструкцый;
 - Ё) Актывізацыя аналітычных элементаў у сістэме мовы.
4. Сукупнасць стылістычна аднародных моўных сродкаў складае _____.
5. Вызначце асноўныя прынцыпы вылучэння стыляў:
 - А) Сацыяльны прынцып.
 - Б) Жанравы прынцып.
 - В) Эмацыянальна-экспрэсіўны прынцып.
 - Г) Суб’ектыўны прынцып.
 - Д) Функцыянальны прынцып.
6. Функцыянальна-стылёвыя сферы, якія складаюць адзіную функцыянальную сістэму літаратурнай мовы.
7. Разнавіднасць функцыянальнага стылю, вызначаная на аснове аналізу групіроўкі тэкстаў, аб’яднаных агульнасцю тэматыкі, спосабаў падачы, інтэрпрэтацыі зместу, а таксама агульнымі, падобнымі рысамі стылістычнага афармлення і кампазіцыі.
8. Якія азначэнні характарызуюць паняцце маўлення:
 - А) гэта сукупнасць і сістэма моўных адзінак, якія існуюць як аб’ектыўная рэальнасць.
 - Б) гэта функцыянаванне мовы, ужыванне яе людзьмі ў працэсе зносін, камунікацыі.
 - В) арганізаваны па законах мовы паслядоўны ланцуг моўных адзінак, які служыць для выражэння пэўнага зместу.
 - Г) сістэма фанетычных, граматычных, лексічных, стылістычных адзінак у патэнцыі, у іх схаваных магчымасцях.
 - Д) элементы мовы ў дзеянні, у дынаміцы, у канкрэтным іх ужытку.
 - Е) гэта сродак зносін;
 - Ё) працэс зносін.
9. Грамадска ўсвядомленая, унутрана аб’яднаная спецыфічная сістэма моўных сродкаў, якая абумоўлена мэтамі і прынцыпамі адбору гэтых сродкаў у той ці іншай сферы грамадскай дзейнасці (навуковай, дзелавой, публіцыстычнай і г.д.).
10. Найбольш агульнымі ўласцівасцямі гэтага стылю з’яўляюцца абстрактнасць, лагічнасць, аб’ектыўнасць і дакладнасць выкладу.
11. Сярод шматлікіх праблем мастацкага стылю даследчыкі вылучаюць дзве асноўныя :
 - А) _____; Б) _____.

12. Найважнейшая характарыстыка публіцыстычнага маўлення – _____ (адносіны аўтара да зместу маўлення), што праяўляецца ў большай эмацыянальнасці, вобразнасці, суб'ектыўнасці/аб'ектыўнасці, і інш.
13. Замена слова ці выразу, якія ўяўляюцца грубымі ці непрыстойнымі на эмацыянальна нейтральны сінонім.
14. Клон цытаты, у якой прысутнічае пэўная доля дакладнасці, але агульны сэнс мэтанакіравана трансфармуецца журналістам ("вырваныя" цытаты).
15. Галоўнай асаблівасцю мовы радыё з'яўляецца, г.зн. выкарыстанне гуку як галоўнага сродку ўздзеяння.
16. Дапішыце разнавіднасці маўлення і іх апазіцыі:
- А) Маналагічнае – _____;
 - Б) Падрыхтаванае – _____;
 - В) Дэталнае – _____;
 - Г) Маўленне ў кадры – _____.
17. Адзначце, што не з'яўляецца стылёвай рысай рэкламнага тэксту:
- А) уцілітарнасць;
 - Б) прэскрыптыўнасць;
 - В) ацэначнасць;
 - Г) поліфункцыянальнасць;
 - Д) полісемічнасць;
 - Е) кампрэсіраванасць.
18. Творчае, матываванае парушэнне нормы.
19. Значэнне, якое ўзнікае ў слове на аснове пераносу прымет аднаго прадмета на другі, называецца пераносным, а сам перанос — _____.
20. Слова або словазлучэнне з пераносам значэння называецца _____.
21. Слова альбо выразы, якія не сталі фактам агульнанароднай мовы, а характарызуюць стылявыя асаблівасці мовы таго ці іншага аўтара.
22. Тропы з адносінамі сінанімічнага характару. Вызначце лішнія:
- А) перыфраза,
 - Б) антанамасія,
 - В) алагізм,
 - Г) эўфемізм,
 - Д) метанімія;
 - Е) дысфемізм.
23. Троп, заснаваны на збліжэнні прадметаў па іх падабенстве: *Акрыла плечы туманам, як хусткаю (Р. Б.); Руды, што лісіная поўсць (Пташн.).*
24. Вобразны выраз, які перабольшвае памеры, сілу, прыгажосць ці значэнне таго, што апісваецца: *Які ж ён быў зыркi, што ад яго светла і сёння шару зямному — салют сорак пятага (Р. Б.).*
25. Перанос, заснаваны на колькасных суадносінах з'яў. Звычайна пераносіцца назва часткі на цэлае, радзей — назва цэлага на частку: *Трашчыць махорка, у хаце мур сялян, слабы агеньчык кажухі абсели (Луж.); Дзе ружжо? Падавай яго сюды, мязавец! — крычыць на ч а л ь с т в а і нагамі тупае (К-с).*
26. Замена нейтральнага слова стылістычна зніжаным, грубым, часта вульгарным: *змоўкнуць — закрыць зяпу, ударыць — даць па карку.*
27. Слова, якія гучаць аднолькава, але маюць рознае значэнне; *напрыклад: каса 'частка сушы', каса 'сельскагаспадарчая прылада', каса 'заплеценныя валасы'; блок 'механізм', блок 'саюз'.*
28. Слова, якія супадаюць у адной ці некалькіх формах (адной часціны мовы ці розных): *чула (дзеяслоў), чула (прыслоўе); мыла (назоўнік), мыла (дзеяслоў).*
29. Слова, якія гучаць аднолькава, але адрозніваюцца на пісьме: *адвезці — адвесці, праз — прас.*

30. Слова і выразы, якія выпалі з актыўнага слоўніка нацыі, але яшчэ выкарыстоўваюцца з той ці іншай мэтай у некаторых стылях: *варажбітка, гарбата, вешчы, дабрадзеі, гоні, дзіда, дойд, доўбня, злот, келіх, модлы, наканавец, хаўрус, штандар, чытанка, ягомасць і інш.*

31. У якой рытарычнай фігуры суседнія сказы заканчваюцца аднолькавым словам або групай слоў, што ўзмацняе, падкрэслівае іх.

32. Троп, заснаваны на ўжыванні ўласных імён у значэнні агульных назоваў: *Усе мяцяжы і паўстанні, усе пятлюры і калчакі, кулацкія бунты і банды крыміналістаў – работа адных рук. (С. Грахоўскі)*

33. Мастацкі выраз, у якім абстрактнае паняцце перадаецца праз канкрэтны вобраз.

34. Адною з распаўсюджаных рытарычных фігур, якая шырока ўжываецца публіцыстамі, з'яўляецца _____. Сутнасць яе заключаецца ў тым, што некалькі сказаў або абзацаў пачынаюцца аднолькавым словам або групай слоў.

35. Слова, што зніклі разам з паняццем, якое яны азначалі: *войт, валока, гарадавы, дарэктар, рэкрут, шляхціц.*

ПЫТАННІ ДА ЭКЗАМЕНУ

1. Папярэднікі сучаснай стылістыкі – антычныя тэорыі мовы і стылю, антычныя, расійскія, беларускія і заходнееўрапейскія рыторыкі. Гісторыя стылістычных вучэнняў. Змест і задачы стылістыкі. Функцыянаванне моўных і маўленчых сродкаў як галоўны аспект вывучэння стылістыкі. Паняцце аб стылістыцы мовы, стылістыцы маўлення і стылістыцы мастацкай літаратуры.

2. Сучасны стан стылістыкі як навукі. Найважнейшыя напрамкі ў сучасным мовазнаўстве і стылістыцы. Камунікатыўны аспект вывучэння мовы СМІ. Прагматычны аспект вывучэння мовы СМІ. Размежаванне мовы і маўлення. Структура і класіфікацыя маўленчых актаў. Віды выказванняў, іх інтэрпрэтацыя. Сацыяльныя і сацыяльна-псіхалагічныя функцыі маўленчых зносін пры дапамозе СМІ.

3. Сацыялінгвістычны аспект вывучэння мовы СМІ. Сацыяльная дыферэнцыяцыя мовы. Мова і культура. Мова і палітыка. Мова і ўлада. Праблемы моўнай палітыкі.

4. Стылістыка як навуковая і прыкладная дысцыпліна, якая вывучае: а) функцыянаванне слоў, словазлучэнняў, сказаў, абзацаў, праявічных строф (складаных сінтаксічных цэлых) і цэлых завершаных тэкстаў; б) функцыянальныя стылі, якія складаюць стылістычную структуру літаратурнай мовы; в) маўленне як увасабленне мовы, яго структура, тыпы і віды, маўленчыя адзінкі і жанравыя формы; г) ацэньвае моўныя варыянты; д) вызначае найбольш мэтазгоднае выкарыстанне сродкаў мовы ў адпаведнасці са зместам тэксту, яго жанрам і прызначэннем.

5. Стылістыка і сумежныя дысцыпліны: сучасная беларуская і руская мовы, функцыянальная стылістыка, лінгвістыка тэксту, літаратурнае рэдагаванне.

6. Паняцце нормы як адно з найважнейшых у стылістыцы маўлення. Абавязковасць моўных нормаў. Норма моўная і функцыянальна-стылёвая. Варыятыўнасць нормы. Парушэнне нормы як стылістычная памылка і свядомае адхіленне ад нормы як стылістычны прыём. Роля стылістыкі ў павышэнні моўнай культуры журналістаў, у выхаванні моўнага густу грамадства, ва ўмацаванні маўленчых нормаў.

7. Функцыянальны стыль як адна з асноўных катэгорый стылістыкі. Паняцце аб функцыянальным стылі. Агульная характарыстыка функцыянальных стыляў: канструктыўны прынцып, вобразнасць, стандарт і экспрэсія, тэорыя газетнай штампаванасці, індывідуальнасць. Прынцыпы класіфікацыі функцыянальных стыляў.

8. Сістэма стыляў сучаснай літаратурнай мовы. Пытанне аб іерархіі стыляў. Узаемадзеянне функцыянальных стыляў. Паняцце аб стылявой норме і стылёвым эстэтычным ідэале.

9. Гутарковы стыль (гутарковае маўленне) як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы. Асноўная функцыя гутарковага стылю. Разнавіднасці гутарковага стылю. Адносіны да літаратурнай нормы.

10. Умовы функцыявання гутарковага стылю: неафіцыйнасць і натуральнасць зносін, непасрэдны ўдзел суразмоўцаў у маўленні, непадрыхтаванасць маўлення, яго аўтаматызм, адсутнасць папярэдняга адбору маўленчага матэрыялу, эмацыянальна-ацэначная рэакцыя суразмоўцы, дыялагічны характар выказвання.

11. Нямоўныя фактары ў фармаванні гутарковага стылю: сітуацыя, абставіны, міміка, жэсты, рэакцыя суразмоўцаў, характар іх узаемаадносін.

12. Моўныя асаблівасці гутарковага стылю. Асаблівасці вымаўлення. Роля інтанацыі, фразавога націску, рытму, паўз у выказванні. Шырокае выкарыстанне гутарковай і прастамоўнай лексікі, эмацыянальна-экспрэсіўнай і ацэначнай лексікі, фразеалагічных адзінак.

13. Марфалагічныя і словаўтваральныя асаблівасці гутарковага стылю. Актыўнае выкарыстанне выклічнікаў, часціц, займеннікаў, мадальных слоў, размоўных склонавых форм назоўнікаў, разнастайных дзеяслоўных форм.

14. Асаблівасці сінтаксісу гутарковага стылю: перавага простых сказаў, выкарыстанне пытальных, клічных сказаў, эліптычных канструкцый, няпоўных сказаў, слоў-сказаў, пабочных слоў і словазлучэнняў, устаўных канструкцый, інфінітыўных сказаў. Актыўнасць далучальных канструкцый розных тыпаў. Выкарыстанне элементаў гутарковага маўлення ў іншых функцыянальных стылях.

15. Навуковы стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы, якая абслугоўвае галіну навукі, тэхнікі, вытворчасці. Асноўная функцыя навуковага стылю. Разнавіднасці навуковага стылю і яго жанры.

16. Асаблівасці стылю навуковага выкладу: дакладнасць і аб'ектыўнасць перадачы інфармацыі, лагічная паслядоўнасць і абагульненасць выкладу, адназначнасць, сцісласць выказвання пры захаванні насычанасці зместу і г.д.

17. Моўныя асаблівасці навуковага стылю. Шырокае выкарыстанне тэрміналагічнай, абстрактнай, агульнанавуковай лексікі. Тэрмін як стылеўтваральная прымета навуковага стылю. Выкарыстанне эмацыянальна-экспрэсіўных і вобразных сродкаў мовы і іх спецыфіка ў навуковым стылі. Фразеалогія навуковага маўлення. Марфалагічныя асаблівасці стылю. Іменны характар навуковага стылю. Сінтаксічныя асаблівасці навуковага стылю. Складаныя сказы і ўскладнёныя сінтаксічныя канструкцыі з разгорнутай і ўпарадкаванай сувяззю паміж асобнымі часткамі выказвання.

18. Асаблівасці стылю навукова-папулярнага выкладу. Выкарыстанне элементаў навуковага стылю ў іншых функцыянальных стылях.

19. Афіцыйна-справавы стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы, якая абслугоўвае афіцыйна-справавыя адносіны паміж людзьмі, установамі, краінамі, паміж грамадзянамі і дзяржавай. Асноўная функцыя афіцыйна-справавога стылю. Разнавіднасці афіцыйнага стылю і яго жанры.

20. Асаблівасці афіцыйна-справавога выкладу: стандартнае размяшчэнне матэрыялу ў пэўнай лагічнай паслядоўнасці, дакладнасць фармулёвак, склад абавязковых элементаў афармлення дакумента, ужыванне ўласцівых гэтаму стылю клішэ, апавядальны характар, сцісласць, кампактнасць, эканомнае выкарыстанне моўных сродкаў, слабая індывідуальнасць стылю.

21. Моўныя асаблівасці афіцыйна-справавога стылю. Наяўнасць спецыфічнай лексікі і фразеалогіі, характэрнай для афіцыйна-справавога стылю. Тэрміналогія, наменклатурныя найменні, абрэвіятуры, складанаскарочаныя словы. Паняцце канцылярызма. Шырокае выкарыстанне канструкцый з аддзеяслоўнымі назоўнікамі, сказаў з адыменнымі прыназоўнікамі, складаных сказаў. Выкарыстанне элементаў афіцыйна-справавога стылю ў іншых функцыянальных стылях.

22. Асаблівасці канфесіянальнага стылю. Наяўнасць спецыфічнай лексікі і фразеалогіі, характэрнай для канфесіянальнага стылю. Рэлігійныя паняцці. Спалучэнне элементаў іншых стыляў у канфесіянальным стылі.

23. Літаратурная мова і мова мастацкай літаратуры. Літаратурна-мастацкі стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнага маўлення. Асноўныя функцыі літаратурна-мастацкага стылю.

24. Вобразнае адлюстраванне рэчаіснасці -- важнейшы прынцып літаратурна-мастацкага стылю. Жанры мастацкай літаратуры і іх стылістычныя асаблівасці.

25. Індывідуальна-аўтарскі стыль. Адзінства камунікатыўнай і эстэтычнай функцый мовы мастацкай літаратуры. Выкарыстанне маўленчых сродкаў і іх арганізацыя ў мастацкай літаратуры. Вобраз аўтара і вобраз апавядальніка і іх маўленчыя формы адлюстравання ў стылі мастацкага твора. Тыпы апавядання ў мастацкім творы.

26. Нормы літаратурнай мовы і праблемы нормы ў мастацкай літаратуры. Адносіны мовы мастацкай літаратуры да сістэмы функцыянальных стыляў сучаснай літаратурнай мовы.

27. Эпісталярны стыль як функцыянальная разнавіднасць літаратурнай мовы. Пытанне аб эпісталярным стылі і эпісталярным жанры ў лінгвістыцы. Асноўная функцыя эпісталярнага стылю. Эпісталярныя жанры.

28. Моўныя і структурныя асаблівасці эпісталярнага стылю. Наяўнасць пэўнай лексікі і фразеалогіі, выкарыстанне звароткаў, службовых часцін мовы і выклічнікаў. Выкарыстанне элементаў іншых функцыянальных стыляў.

29. Публіцыстычны стыль як разнавіднасць літаратурнага маўлення. Асноўныя функцыі публіцыстычнага стылю. Разнавіднасці публіцыстычнага стылю і яго жанры. Канструктыўны прынцып публіцыстычнага стылю (спалучэнне стандарта і экспрэсіі, лагічнага і вобразнага, ацэначнага і доказнага).

30. Моўныя асаблівасці публіцыстычнага стылю. Сацыяльная ацэначнасць моўных сродкаў. Дынамічнасць выяўленчых і стандартных сродкаў у публіцыстычным стылі. Ужыванне слоў і выразаў, новых слоў, значэнняў і словазлучэнняў, своеасаблівых метафар у публіцыстычным стылі.

31. Сродкі выражэння экспрэсіі і вобразнасці ў публіцыстычным стылі. Стылістычная характарыстыка выкарыстання марфалагічных сродкаў. Асаблівасці выкарыстання сінтаксічных сродкаў. Выкарыстанне розных відаў чужога маўлення.

32. Месца публіцыстычнага стылю ў сістэме іншых функцыянальных стыляў. Уплыў іншых функцыянальных стыляў на публіцыстычны стыль. Станоўчыя і адмоўныя бакі гэтага ўплыву. Роля публіцыстыкі ў фармаванні стылістычных густаў і ў станаўленні моўнай нормы.

33. Стылістыка газетных жанраў як частка функцыянальнай стылістыкі. Паняцце аб стылістыцы газетных жанраў, спецыфіка гэтай дысцыпліны. Праява вобраза аўтара і яго маўленчае ўвасабленне ў жанрах.

34. Спецыфіка мовы і стылю газетных жанраў (інфармацыйная заметка, справаздача, інтэрв'ю, рэпартаж, карэспандэнцыя, артыкул, нарыс, фельетон, памфлет, рэцэнзія, агляд, эсэ). Суадносіны розных пластоў стылістычна афарбаванай лексікі ў жанрах.

35. Радыёмаўленне і яго месца ў сістэме стыляў. Лінгвістычная спецыфіка, жанры і формы радыёмаўлення. Акустычнасць. Выкарыстанне гуку як галоўнага сродку ўздзеяння. Імпровізацыя на радыё.

36. Тэлевізійнае маўленне і яго месца ў сістэме стыляў. Лінгвістычная спецыфіка, жанры і формы тэлевізійнага маўлення. Дваістая прырода тэлевізійнага маўлення (гл.дадатак). Невербальныя сродкі: значэнне, функцыі, вобразна-выяўленчыя асаблівасці. Амплуа тэлеведучага. Характарыстыка маўлення.

37. Агульная характарыстыка рэкламных тэкстаў. Спосабы класіфікацыі рэкламных тэкстаў. Віды і жанры рэкламы. Іх месца ў сістэме функцыянальных стыляў. Стылістычныя і кампазіцыйныя асаблівасці рэкламы. Аб'екты рэкламы і тэкст.

38. Інтра- і экстралінгвістычныя фактары, якія ўплываюць на мову і стыль электронных газет. Асноўныя маўленчыя характарыстыкі новых жанраў інтэрнэт-газет. Параўнальная характарыстыка традыцыйных газетных загаловаў з інтэрнэт-загаловамі.

Дадатковая функцыя загалова ў інтэрнэт-выданнях – экспрэсіўна-намінатыўная, якая завастрае ўвагу чытача і рэалізуе аўтарскія інтэнцыі. Інтэртэкстуальнасць.

39. Фанетычныя асаблівасці інтэрнэт-выданняў. Выпадзенне інтэрвакальных зычных. Спрашчэнне груп зычных. Колькасная рэдукцыя галосных. Якасная рэдукцыя галосных. Сцяжэнне галосных. Расцягванне націскных галосных. Лексічныя асаблівасці інтэрнэт-выданняў. Макаранізмы, варварызмы – іншамоўныя ўкрапанні ў тэксты інтэрнэт-газет.

40. Слэнг як інструмент сацыяльнага маркіравання ці абазначэння паняццяў, у якіх няма адэкватнага наймення ў беларускай (рускай) мове. Аказіяналізмы. Ацэначная лексіка: жарганізмы і вульгарызмы. Моўныя трансфармацыі ў інтэрнэт-камунікацыі (албанская мова, жаргон падонкаў, мова Сакалоўскага). Эмацыянальная семіятычная спецыфіка.

41. Марфалогія і словаўтварэнне інтэрнэт-выданняў. Стылістычны сінтаксіс інтэрнэт-выданняў. Імкненне мовы інтэрнэту да гутарковасці.

42. Культура маўлення вэб-журналіста. Патрабаванні да маўленчай дзейнасці вэб-журналіста. Маўленчыя памылкі ў мове інтэрнэт-СМІ.

43. Слова як асноўная адзінка мовы. Слова і паняцце. Прадметна-лагічнае і асацыятыўнае значэнне слова. Граматычная аформленасць слова. Слова і кантэкст. Аб’ём і змест паняцця, выражанага словам. Функцыянальна-стылістычная і эмацыянальна-экспрэсіўная афарбоўка слова.

44. Агульная стылістычная характарыстыка лексікі сучаснай літаратурнай мовы. Лексіка навуковая і тэхнічная. Лексіка газетна-публіцыстычная. Лексіка дзелавой перапіскі і афіцыйных дакументаў. Лексіка бытавая, прастамоўная, дыялектная і экзатычная. Слова ўрачыстай лексікі і рытарычныя. Слова ласкавыя і пяшчотныя. Слова іранічныя, пагардлівыя і зневажальныя. Слова жартаўлівыя і фамільярныя. Слова неадабральныя, вульгарныя, грубыя і лаянкавыя. Формы суб’ектыўнай ацэнкі. Эўфемізмы і дысфемізмы.

45. Стылістычнае выкарыстанне сінонімаў, перыфразаў, амонімаў, паронімаў і антонімаў. Сінонімы як сродак удакладнення паняцця. Скрытае і адкрытае выкарыстанне сінонімаў. Ідэаграфічныя і стылістычныя сінонімы. Кантэкстуальныя сінонімы. Прыёмы выбару і ацэнкі сінонімаў. Градацыя, паўтарэнне слоў, ампліфікацыя як стылістычныя прыёмы. Стылістычныя функцыі сінонімаў.

46. Прынцыпы і прыёмы замены слоў перыфразамі. Выкарыстанне амонімаў у стылістычных мэтах. Каламбур. Прыёмы ліквідацыі двухсэнсоўнасці пры няўдалым выкарыстанні амонімаў, шматзначных слоў і паронімаў.

47. Стылістычныя эфекты, заснаваныя на выкарыстанні паронімаў. Паранамазія. Стылістычнае выкарыстанне антонімаў. Антытэза.

48. Ацэнка і сфера выкарыстання неалагізмаў. Неалагізмы лексічныя і семантычныя. Неалагізмы агульнамоўныя і індывідуальна-аўтарскія. Аказіянальныя словы. Архаізмы і гістарызмы. Іх выкарыстанне ў розных стылях і жанрах маўлення.

49. Запозычаныя словы, іх стылістычнае выкарыстанне. Дыялектызмы ў мастацкай літаратуры і публіцыстыцы. Тэрміны і прафесіяналізмы. Жарганізмы і аргатызмы.

50. Стылістычная характарыстыка фразеалагічных сродкаў мовы. Крыніцы фразеалогіі, якія замацаваліся ў літаратурнай мове. Стылістычная класіфікацыя фразеалагізмаў. Фразеалагізмы міжстылявыя, размоўна-бытавыя і кніжныя. Сінанімія фразеалагізмаў.

51. Стылістычныя функцыі фразеалагізмаў. Прыказкі і прымаўкі. Крылатыя словы і афарызмы. Стылістычнае выкарыстанне фразеалагічных сродкаў мовы ў мастацкай літаратуры і публіцыстыцы. Памылкі ў выкарыстанні фразеалагічных адзінак.

52. Слова і вобраз. Вобразнасць мовы як катэгорыя эстэтычная і як катэгорыя лінгвістычная. Пераноснае ўжыванне слова як асноўная крыніца фарміравання вобразных сродкаў мовы. Катэгорыя імпліцытнасці ў тропях.

53. Традыцыйныя сродкі слоўнай вобразнасці – тропы. Метафара. Метанімія. Сінекдаха. Параўнанне. Эпітэт. Аксюмаран. Гіпербала і літота. Наменклатура тропаў у антычнасці. Публіцыстыка і рыторыка.

54. Тыповыя памылкі ў словаўжыванні. Недакладнае ўжыванне слова. Недапушчальныя спалучэнні слоў. Ужыванне слова без уліку кантэксту. Памылкі ў стылістычнай ацэнцы слова.

55. Ужыванне рознастылёвай лексікі. Стылістычныя “змяшэнні”. Канцылярызмы і моўныя штампы. Плеаназмы і іх віды. Таўталогія. Скажэнне фразеалагічных адзінак. Кантамінацыя.

56. Стылістычныя асаблівасці назоўніка. Выкарыстанне рэчыўных, зборных, канкрэтных і абстрактных назоўнікаў. Антанамасія. Уласныя і агульныя імёны.

57. Стылістычнае выкарыстанне роду назоўніка. Некаторыя семантыка-стылістычныя асаблівасці дублетных склонавых форм. Стылістычныя асаблівасці ўжывання ліку назоўніка.

58. Стылістычныя асаблівасці словаўтваральных сродкаў назоўніка. Аддзяяслоўныя назоўнікі ў публіцыстычным стылі.

59. Агульныя асаблівасці стылістычнага выкарыстання прыметнікаў. Поўная і кароткая формы прыметнікаў. Прыметнікі з суфіксамі ацэнкі. Ступені параўнання прыметнікаў і іх стылістычныя асаблівасці.

60. Якасныя і адносныя прыметнікі ў беларускай мове. Сінанімія прыметнікаў і назоўнікаў ва ўскосных склонах.

61. Стылістычнае выкарыстанне займеннікаў. Роля займенніка ў кантэксте. Стылістычныя асаблівасці асабовых займеннікаў. Пропуск асабовых займеннікаў як стылістычны прыём. Сінанімія іншых разрадаў займеннікаў.

62. Стылістычнае выкарыстанне лічэбнікаў. Зборныя і колькасныя лічэбнікі як сінонімы Сінанімія колькасна-іменных словазлучэнняў. Стылістычная характарыстыка варыянтных форм лічэбнікаў. Выпадкі няўдалага ўтварэння і ўжывання форм лічэбнікаў.

63. Вобразна-экспрэсіўныя якасці дзеяслова. Сінанімія граматычных форм дзеяслова. Сінанімія форм часу. Сінанімія форм трывання. Сінанімія форм ладу.

64. Стылістычныя рэсурсы беларускага сінтаксісу. Асаблівасці сінтаксісу розных стыляў маўлення.

65. Стылістычныя асаблівасці розных тыпаў простага сказа. Поўныя і няпоўныя сказы ў розных стылях маўлення. Экспрэсіўнасць эліптычных канструкцый. Фігура ўмоўчання.

66. Аднастаўныя і двухстаўныя сказы. Сінанімія асабовых, безасабовых, няпэўна-асабовых і абагульнена-асабовых сказаў. Стылістычныя асаблівасці сцвярджалых і адмоўных сказаў.

67. Сінанімія формы выказніка. Значэнне дапаможных дзеясловаў. Сінанімія назоўнага і творнага прэдыкатыўнага ў састаўным выказніку. “Расшчапленне выказніка”. Дапасаванне выказніка да дзейніка.

68. Актуальнае чляненне выказвання і парадак слоў у сказе. Інверсія членаў сказа. Месца членаў сказа пры прамым парадку слоў. Памылкі пры інверсіі членаў сказа.

69. Некаторыя выпадкі кіравання. Сінанімія прыназоўнікавых і беспрыназоўнікавых канструкцый. Сінанімія прыназоўнікаў. Кіраванне пры сінанімічных словах. Нанізванне аднолькавых склонаў. Склоны дапаўнення пры дзеясловах з адмоўем. Кіраванне пры аднародных членах сказа. Родны склон аб’екта і родны склон суб’екта.

70. Сказы з аднароднымі членамі. Стылістычнае значэнне розных спосабаў падбору і спалучэння аднародных членаў. Сінанімічныя злучнікі пры аднародных членах. Значэнне пропуску і паўтарэння злучнікаў. Прыназоўнікі пры аднародных членах. Стылістычнае значэнне абагульняльных слоў. Памылкі ў сказах з аднароднымі членамі – лагічныя і граматычныя.

71. Паралельныя сінтаксічныя канструкцыі. Параўнальна-стылістычная характарыстыка простых сказаў з дзееспрыслоўным словазлучэннем і складаных сказаў з

даданым азначальным. Сінанімія сказаў з аддзеяслоўным назоўнікам і сказаў з асабовым дзеясловам. Сінанімія сказа з аднароднымі выказнікамі і сказа з дзеепрыслоўнай канструкцыяй, інфінітыўнага сказа і сказа з асабовым дзеясловам. Пасіўныя і актыўныя канструкцыі.

72. Адасобленыя члены сказа – азначэнні, прыдаткі. Тлумачальныя члены сказа. Дзеепрыметныя словазлучэнні. Дзеепрыслоўныя словазлучэнні. Канструкцыі з аддзеяслоўнымі назоўнікамі.

73. Новыя з’явы ў сучасным сінтаксісе. Экспрэсіўнае вылучэнне членаў сказа. Адчлененне. Сегментацыя. Назоўны ўяўлення. Адчленены інфінітыў. Займеннікава-назоўнікавыя канструкцыі. Назоўнікава-займеннікавыя канструкцыі. Далучальныя канструкцыі. Парцэляцыя. Уводныя, устаўныя словы і сказы. Стылістычнае выкарыстанне звароткаў.

74. Асаблівыя прыёмы стылістычнай арганізацыі маўлення. Перыяд. Стылістычныя і рытарычныя фігуры. Анафара. Эпіфара. Хіязм. Зеўгма. Алюзія. Сінтаксічны паралелізм. Кальцо страфы. Капазіцыйны стык (эпанафара). Градацыя. Антытэза. Паўтор. Рытарычнае пытанне. Рытарычны зваротак.

75. Паняцце аб тэксце. Канстытутыўныя прыметы тэксту. Суадносіны “мова – маўленне – тэкст”. Структура тэксту. Асноўныя адзінкі тэксту. Складанае сінтаксічнае цэлае (празаічная страфа) і абзац як найменшыя адзінкі тэксту. Іх суадносіны. Фрагмент і іншыя буйныя адзінкі тэксту (раздзел, частка, глава і інш.).

76. Тыпы тэкстаў, звязаныя з пазіцыяй вытворцы маўлення: маўленне ад 1-й асобы, маўленне ад 2-й асобы, маўленне ад 3-й асобы. Функцыянальна-сэнсавыя тыпы маўлення: апісанне, апавяданне і разважанне.

77. Вобраз аўтара і вобраз апавядальніка як найважнейшая праблема стылістыкі мастацкага і публіцыстычнага тэксту. Структура катэгорыі аўтара публіцыстычнага тэксту.

78. Архітэктанічная функцыя моўных адзінак у мастацкім і публіцыстычным тэксце. Ключавыя словы, моўны лейтматыў, архітэктанічны паўтор.

79. Стылістычныя функцыі чужога маўлення ў розных відах тэкстаў. Простая мова. Ускосная мова. Няўласна-простая мова. Маналог. Дыялог. Полілог.

80. Стылістычныя асаблівасці жанравых форм маўлення.

**ПРАТАКОЛ УЗГАДНЕННЯ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
ДЫСЦЫПЛІНЫ З ІНШЫМІ ДЫСЦЫПЛІНАМІ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦІ**

Назва дысцыпліны, з якой патрэбна ўзгадненне	Назва кафедры	Прапановы па зменах у змесце вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне	Рашэнне, прынятае кафедрай, што распрацавала вучэбную праграму (дата і № пратакола)
1. Сучасная руская мова	Кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання	Узгоднена. Змен няма.	
2. Сучасная беларуская мова	Кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання	Узгоднена. Змен няма.	
3. Літаратурнае рэдагаванне	Кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання	Узгоднена. Змен няма.	

**ДАПАЎНЕННІ І ЗМЭНЫ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ ПА
ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ “СТЫЛІСТЫКА”
201_ / 201_ вучэбны год**

№№ ПП	Дапаўненні і змены	Абгрунтаванне

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання (пратакол № ____ от _____ 201_ г.)

Загадчык кафедры,
доктар філалагічных навук, прафесар _____ В.І. Іўчанкаў

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дырэктар Інстытута журналістыкі,
кандыдат філалагічных навук, дацэнт _____ С.В. Дубовік